

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 184/2020-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. júla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Balalovou, Ružová dolina 10, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 42/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 42/2013 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Ivety Balalovej, Ružová dolina 10, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. novembra 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Úradu boja proti organizovanej kriminalite, odboru Bratislava, 1. oddelenia vyšetrovania (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod ČVS: PPZ-1/BOK-B1-2009 (ďalej len „postup vyšetrovateľa Policajného zboru“) a postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T 42/2013 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 184/2020 z 28. apríla 2020 prijal ústavnú s'ťažnosť na ďalšie konanie v časti, ktorou s'ťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 a práva

na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 16. júla 2002 na Krajskom úrade vyšetrovania v Bratislave trestné oznámenie vo veci podvodu spáchaného „An [redacted] Ko [redacted]“ (správne má byť Ko [redacted] Pa [redacted] Al [redacted] An [redacted], pozn.) a [redacted] (spolu ďalej len „obvinení“). Trestné stíhanie bolo pôvodne vedené pod ČVS: KÚV-86/OVEK-2002. Sťažovateľ uviedol, že vyšetrovateľ Policajného zboru vzniesol proti obvineným obvinenie z trestného činu podvodu v roku 2008. Z uznesenia vyšetrovateľa Policajného zboru ČVS: PPZ-29/BOK-B1-2009 z 10. marca 2011 (bod 13) vyplýva, že obvinení spôsobili sťažovateľovi ako poškodenému škodu vo výške 82 331,35 € (2 480 314,20 Sk), z ktorej následne [redacted] [redacted] vrátila 17 260,83 € (520 000 Sk), čím sa celková výška škody ustálila na sume 65 070,52 €, na ktoré si voči obvineným v trestnom konaní uplatnil nárok.

4. Sťažovateľ namieta, že orgánmi činnými v trestnom konaní, ako aj konajúcim súdom mu bolo zmarené vykonanie významných práv, a to najmä práva robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, právo byť písomne informovaný o svojich právach, právo byť o nich poučený a mať plnú možnosť ich uplatniť podľa § 49 Trestného poriadku. Sťažovateľ ďalej namieta zmarenie práva na zaistenie nároku na náhradu škody podľa § 50 ods. 1 Trestného poriadku tým, že orgány činné v trestnom konaní nezaistili majetok obvinených, ktorý v čase ich zadržania bol vysoký, a v súčasnej dobe už nemajú žiadny majetok. Sťažovateľ zároveň uvádza, že orgány činné v trestnom konaní mu neposielali všetky listiny, tak ako to ukladá Trestný poriadok, napriek tomu, že sťažovateľ uviedol svoj telefonický kontakt, ako aj korešpondenčnú adresu. Sťažovateľovi nebolo doručené uznesenie o začatí trestného stíhania, obžaloba a podobne.

5. Ťažisková námietka sťažovateľa spočíva v porušení ním označených práv, ku ktorému došlo nekonaním orgánov činných v trestnom konaní plynule, bez prietáhov a v zmysle zákona. Sťažovateľ má vedomosť o vykonaní nasledujúcich procesných úkonov:

- 16. júla 2002 – vyšetrovateľom Policajného zboru vznesené obvinenie Ko [REDACTED] An [REDACTED] a [REDACTED],
- 8. februára 2011 – sťažovateľovi zaslané vyrozumienie o preštudovaní vyšetrovacieho spisu,
- 10. marca 2011 – uznesenie v trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-29/BOK-B1-2009 o prerušení trestného konania pre neprítomnosť obvineného Ko [REDACTED] An [REDACTED],
- 30. mája 2013 – prokurátorom Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) podaná na okresnom súde obžaloba na [REDACTED].

6. Sťažovateľ uvádza, že od vznesenia obvinenia vyšetrovateľom Policajného zboru uznesením ČVS: KUV-86/OVEK 2002 zo 16. júla 2002 do ukončenia vyšetrovania v roku 2011 uplynulo 9 rokov. Podanie obžaloby na okresnom súde trvalo krajskej prokuratúre 2 roky. Podľa vyjadrenia sťažovateľa okresný súd v napadnutom konaní nevykonal žiadny úkon smerujúci k odsúdeniu obžalovaného [REDACTED] a k náhrade škody sťažovateľovi vo výške 65 070,52 €, ktorá sa s odstupom takého dlhého času javí ako nevyhľadateľná pohľadávka, keďže obžalovaný mal viac ako 17 rokov na to, aby sa zbavil akéhokoľvek majetku.

7. Poukazujúc na judikatúru ústavného súdu, sťažovateľ uvádza, že poškodený v trestnom konaní, ktoré dospelo do štádia vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, disponuje možnosťou domáhať sa vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. V tejto súvislosti ďalej uvádza, že *«V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uplatnenie nároku na náhradu škody poškodeným v rámci trestného konania treba považovať za začatie konania podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Akonáhle poškodený uplatní svoj nárok na náhradu škody v trestnom konaní, je to prekážkou, aby si náhradu škody paralelne uplatnil aj v občianskoprávnom konaní. Preto konanie a rozhodovanie o nároku na náhradu škody v rámci trestného konania vo vzťahu k poškodenému spadá pod ochranu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „dohovor“ (napr. I. ÚS 18/06, IV. ÚS 44/06)].»*

8. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie nálezom vyslovil:

„I. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Pribinova 2, 812 72 Bratislava, Prezídium Policajného zboru, Úrad boja proti organizovanej kriminalite, odbor Bratislava, 1. oddelenie vyšetrovania, Pribinova 2, 812 72 Bratislava pod ČVS: PPZ-29/BOK-B1-2009 (predtým ČVS: KÚV-86/OVEK-2002) porušené bolo.

II. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 4T 42/2013 porušené bolo.

III. Okresnému súdu Bratislava I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4T 42/2013 konal bez zbytočných prieťahov.

IV. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20.000.-€ /dvadsaťtisíc eur/, ktoré je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Okresný policajný zbor v Bratislave II, odbor kriminálnej polície, Osvetová 4, 827 49 Bratislava je povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10.000.-€ /desaťtisíc eur/, ktoré je Okresný súd Bratislava I je povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Okresný policajný zbor v Bratislave II odbor kriminálnej polície, Osvetová 4, 827 49 Bratislava je povinné zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ÚS SR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VII. Okresný súd Bratislava II je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ÚS SR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

9. Na základe výzvy ústavného súdu na zaujatie stanoviska k ústavnej sťažnosti predseda okresného súdu vo svojej odpovedi sp. zn. 1 SprV 127/2020 z 12. júna 2020 uviedol, že je toho názoru, že „súd vo veci, aj vzhľadom na veľký počet poškodených trestným činom, konal priebežne a rozhodol v primeranej lehote, pričom ku dňu 27.11.2019 je predmetné konanie právoplatne skončené odsudzujúcim rozsudkom sp. zn. 4T/42/2013 zo dňa 27.11.2019, v zmysle ktorého boli poškodení trestným činom, vrátane sťažovateľa, odkázaní s uplatneným nárokom na náhradu škody na civilný proces“.

Predseda okresného súdu konečné rozhodnutie ponechal na zváženie ústavnému súdu a v prípade konštatovania porušenia práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov požiadal, aby ústavný súd zvážil dôvodnosť a primeranosť finančného zadosťučinenia a sťažovateľovi finančné zadosťučinenie nepriznal.

10. K vyjadreniu okresného súdu zaujal stanovisko z 25. júna 2020 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne aj sťažovateľ, ktorý v ňom uviedol, že síce okresný súd 27. novembra 2019 meritórne rozhodol, ale poškodených trestným činom odkázal s uplatneným nárokom na náhradu škody na civilnoprávne konanie. Ďalej sťažovateľ poukázal najmä na to, že jemu ako poškodenému v napadnutom konaní neboli doručované písomnosti, predvolania na pojednávania a nebol mu doručený ani rozsudok okresného súdu. Sťažovateľ vyjadril nesúhlas s tým, že napriek roky trvajúcemu konaniu a napriek tomu, že má vedomosť o tom, že obžalovaný výšku škody uznal, okresný súd nerozhodol aj o náhrade škody, ale odkázal sťažovateľa na jej uplatnenie v civilnoprávnom konaní. Uvedeným postupom okresného súdu sa podľa sťažovateľa zásadne predlžuje konanie o náhradu škody, keďže sťažovateľ bude musieť podať civilnú žalobu, o ktorej bude musieť byť vykonané dokazovanie a až následne bude vydané rozhodnutie.

11. Vzhľadom na vyjadrenie sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, ako aj predsedu okresného súdu z 12. júna 2020, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

12. Z obsahu predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 4 T 42/2013 ústavný súd zistil pre posúdenie ústavnej sťažnosti vykonanie týchto relevantných procesných úkonov:

- 11. júna 2013 – podaná obžaloba krajskej prokuratúry sp. zn. 2 Kv 52/09 z 30. mája 2013 na obvineného [REDAKOVANÉ],

- 27. júna 2013 – stranám konania doručovaná obžaloba a výzva na označenie dôkazov,

- 16. apríla 2014 – hlavné pojednávanie,

- 5. júna 2014 – hlavné pojednávanie,

- 1. októbra 2014 – hlavné pojednávanie,

- 17. decembra 2014 – hlavné pojednávanie,

- 26. marca 2015 – hlavné pojednávanie,

- 10. júna 2015 – hlavné pojednávanie nebolo možné vykonať z dôvodu hospitalizácie obvineného,

- 15. októbra 2015 – hlavné pojednávanie,

- 7. januára 2016 – hlavné pojednávanie,

- 27. apríla 2016 – hlavné pojednávanie,

- 22. septembra 2016 – hlavné pojednávanie – odročené z dôvodu ospravedlnenia člena senátu z dôvodu zmeny predsedu senátu,

- v zmysle dodatku č. 1 k rozvrhu práce na rok 2017 z 12. januára 2017 v súvislosti s prerušením výkonu funkcie sudcu JUDr. Jána Jamricha od 2. januára 2017 sa prerozdeľujú nevybavené veci z oddelení 4 T a ďalšie,

- 24. januára 2017 – spis sp. zn. 4 T 42/2013 pridelený sudcovi JUDr. Stanislavovi Dutkovi,

- 17. októbra 2017 – hlavné pojednávanie – odročené pre nekompletnosť spisu na 26. február 2018 – 1. marec 2018; Obžalovaný vyhlásil, že po zmene senátu trvá na zopakovaní všetkých úkonov trestného konania,
- 26. februára 2018 – hlavné pojednávanie – odročené pre neprítomnosť obhajcu,
- 27. februára 2018 – hlavné pojednávanie – odročené pre neprítomnosť obhajcu obvineného (ospravedlnenie zo zdravotných dôvodov) na 26. jún 2018; Súd vyžiada od obhajcu [REDAKOVANÉ] lekárske potvrdenie o nemožnosti účasti na pojednávaní pod hrozbou poriadkovej pokuty,
- hlavné pojednávanie nariadené na 26. jún 2018 zrušené pre práceneschopnosť sudcu,
- 11. decembra 2018 – hlavné pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu, že sa nepodarilo zabezpečiť prítomnosť členov senátu s tým, že z dôvodu odchodu predsedu senátu do dôchodku bude trestná vec pridelená inému zákonnému sudcovi,
- v zmysle dodatku č. 2 k rozvrhu práce na rok 2019 z 15. marca 2019 veci sudcu JUDr. Stanislava Dutka odňaté s účinnosťou od 18. marca 2019, 21. marca 2019 vec pridelená senátu 7T,
- 17. mája 2019 úprava JUDr. Evy Kresl, predsedníčky senátu, na doručenie výziev podľa § 277 ods. 5 Trestného poriadku obžalovanému a obhajcovi, či súhlasia so zmenou v zložení senátu,
- 11. septembra 2019 – hlavné pojednávanie – odročené z dôvodu záujmu obžalovaného a obhajcu o dohodu o vine a treste,
- 22. októbra 2019 – pojednávanie odročené z dôvodu poskytnutia lehoty pre účely rokovania o dohode o vine a treste,
- 27. novembra 2019 – hlavné pojednávanie – súd schválil dohodu o vine a treste rozsudkom sp. zn. 4 T 42/2013 z 27. novembra 2019.

IV.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

17. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd

rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

19. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, teda trestného konania vedeného proti obžalovanému pre trestný čin podvodu, v ktorom sťažovateľ vystupuje v postavení poškodeného, ústavný súd konštatuje, že preskúmané konanie nie je po právnej stránke zložitú. Napadnuté konanie však vykazuje istý stupeň skutkovej zložitosti veci daný vysokým počtom poškodených trestným činom. Treba však zároveň povedať, že okolnosť skutkovej zložitosti veci doterajšiu neprimeranú dobu konania neovplyvnila zásadnejším spôsobom, keďže rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny vplyv na plynulosť postupu v napadnutom konaní, boli zistené obdobia nečinnosti a neefektívneho postupu okresného súdu popísaného v ďalších bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia.

19.1 Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach. Otázka zistenia viny osoby (osôb), proti ktorej (ktorým) sa vedie trestné konanie, je zásadnou otázkou pre rozhodnutie o nároku uplatnenom poškodeným. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že ak aj je poškodený v právoplatnom odsudzujúcom rozsudku odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody alebo jeho časťou na konanie vo veciach občianskoprávných (čo sa napokon vo vzťahu k sťažovateľovi stalo, pozn.), je pre rozhodnutie súdu v tomto občianskoprávnom konaní rozhodnutie o vine rozhodnutím zásadného významu s prihliadnutím na ustanovenie § 193 Civilného sporového poriadku, z obsahu ktorého vyplýva, že súd je viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal.

20. Pri hodnotení priebehu namietaného konania z hľadiska ďalšieho štandardne uplatňovaného kritéria, ktorým je správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

21. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Ústavný súd v jeho postupe zistil viacero období nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila relevantná, teda zákonná prekážka. Obdobím nečinnosti je poznačená už úvodná fáza namietaného konania, a to v úseku od podania obžaloby 11. júna 2013 do uskutočnenia prvého termínu pojednávania 16. apríla 2014, v ktorom ústavný súd kvantifikoval neodôvodnenú nečinnosť rozsahom približne desiatich mesiacov. Následne súd konal plynulo a v pravidelných termínoch uskutočňoval pojednávania až do 27. apríla 2016. Napadnuté konanie v období od 27. apríla 2016 do 17. mája 2019, t. j. viac ako tri roky, je poznačené obdobiami nečinnosti a predovšetkým neefektívneho postupu okresného súdu.

22. Na tomto mieste ústavný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07).

23. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na niektoré momenty namietaného konania, signalizujúce neefektívnosť postupu okresného súdu. Všetky pojednávania nariadené v období od 22. septembra 2016 do 11. decembra 2018 boli odročené bez prerokovania veci. Pojednávanie nariadené na 22. september 2016 sa neuskutočnilo z dôvodu ospravedlnenia člena senátu a bolo odročené na neurčito z dôvodu zmeny predsedu senátu. Spis vedený pod sp. zn. 4 T 42/2013 bol následne 24. januára 2017

po odchode zákonného sudcu JUDr. Jána Jamricha pridelený zákonnému sudcovi JUDr. Stanislavovi Dutkovi. Hlavné pojednávanie nariadené na 17. október 2017, teda takmer deväť mesiacov od pridelenia veci novému zákonnému sudcovi, bolo odročené z dôvodu nekompletnosti spisu na 26. február 2018 až 1. marca 2018. Pojednávania nariadené na 26. a 27. február 2018 boli odročené pre neprítomnosť obhajcu obžalovaného, ktorý sa z neúčasti na nich ospravedlnil zo zdravotných dôvodov, no bez predloženia lekárskeho potvrdenia o nemožnosti jeho účasti na nariadených pojednávaniach. Hlavné pojednávanie nariadené na 26. jún 2018 bolo zrušené pre práceneschopnosť zákonného sudcu a hlavné pojednávanie nariadené na 11. december 2018 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že sa nepodarilo zabezpečiť prítomnosť členov senátu, a z dôvodu odchodu predsedu senátu do dôchodku, pre ktorý bude vec pridelená inému zákonnému sudcovi. Z opísaného priebehu napadnutého konania je zrejmý nesústredený postup okresného súdu, ktorým došlo k zbytočnému narušeniu plynulosti konania. Efektívnosť postupu okresného súdu celkom zjavne absentovala pri nariadovaní, príprave a vedení hlavného pojednávania, keď pojednávanie nariadené na 22. september 2016, 17. október 2017 a 11. december 2018 bolo odročené z dôvodov, ktoré možno pripísať na ťarchu okresného súdu.

24. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že nečinnosťou okresného súdu a tiež jeho neefektívnym postupom došlo k zbytočnému predĺženiu súdneho konania.

25. Dĺžka trestného súdneho konania pred okresným súdom od podania obžaloby až do jeho právoplatného skončenia tak predstavuje dobu viac ako šiestich rokov, čo je z globálneho hľadiska a tiež s prihliadnutím na privilegovaný charakter konania v trestných veciach, vyžadujúci si z hľadiska požiadavky plynulosti konania osobitnú starostlivosť, doba ústavnoprávne neakceptovateľná.

26. Z hľadiska hodnotenia povahy vecí sa ústavný súd oprel i o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre ESLP, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citel'ného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. II. ÚS 32/03,

I. ÚS 11/08). Nemožno pochybovať o tom, že aj povaha predmetného trestného činu si vyžaduje osobitnú starostlivosť orgánov činných v trestnom konaní a všeobecného súdu o naplnenie účelu trestného konania, čo okrem iného znamená, že orgány činné v trestnom konaní a všeobecný súd majú povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania vrátane poškodeného.

27. S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu nesmeroval efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, a preto nie je zlučiteľný s jeho základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Po komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľa, postupu okresného súdu, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní, a preto bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

28. Keďže v čase rozhodovania o tejto ústavnej sťažnosti bolo už napadnuté konanie právoplatne skončené rozsudkom sp. zn. 4 T 42/2013 z 27. novembra 2019, právoplatným 27. novembra 2019, ústavný súd nemohol v okolnostiach danej veci prijať rozhodnutie podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto o návrhu sťažovateľa, aby prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

29. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa, v zmysle ktorých mu neboli doručované písomností okresného súdu (obžaloba, predvolanie na pojednávanie, rozsudok a pod.), nebolo mu umožnené predkladať návrhy na vykonanie dokazovania, vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom a nebol poučený o svojich právach, ústavný súd uvádza, že citované procesné práva sťažovateľa nie sú súčasťou základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy ani práva na prejednanie záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie iných práv vo vzťahu k uvedeným námietkam sťažovateľ nenamietal, preto ústavný súd tieto námietky považoval len za súčasť sťažnostnej argumentácie sťažovateľa, ktorá sama osebe nepredstavuje dôvod ústavného prieskumu.

VI.

Primerané finančné zadost'učinenie

30. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

31. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať finančné zadost'učinenie spolu vo výške 30 000 €, ktoré odôvodnil dlhotrvajúcim konaním bez akéhokoľvek výsledku, ktoré v ňom vyvoláva pocity krivdy, beznádeje, úzkosti a zúfalstva: *„Pretrvávajúca nečinnosť súdu vážne narušila sťažovateľovu dôveru v zákonné, nestranné a spravodlivé rozhodnutie súdu, čo mu v konečnom dôsledku spôsobilo aj zdravotné problémy v dôsledku ktorých Sociálna poisťovňa sťažovateľovi uznala sťažované uplatnenie a priznala mu čiastočný invalidný dôchodok...“* Požadovaná výška zadost'učinenia je podľa názoru sťažovateľa *„primeraná dĺžke neukončeného trestného konania, dosiaľ viac než 17 rokov, výške spôsobenej škody, i s prihliadnutím na jej nevyhnutnosť, keďže obžalovaní mali dostatok času na zbavenie sa majetku“*.

33. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie

porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

34. Podľa zásad spravodlivosti prihliadajúc na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä skutočnosť, že právna neistota sťažovateľa už bola odstránená vydaním právoplatného meritórneho rozhodnutia, ale tiež na zistenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu v napadnutom konaní, ústavný súd považoval za odôvodnené sťažovateľovi priznať finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu).

VII.

Náhrada trov konania

35. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

36. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

37. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Náhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2019 v sume 9,80 (1/100 výpočtového

základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, preto predstavovala sumu 346,26 €.

38. Ústavný súd nepriznal úhradu za úkon právnej služby (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 25. júna 2020), pretože toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre jeho rozhodnutie.

39. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku (bod 4 výroku tohto nálezu).

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu